

Basisopleiding Trainingsacteur Dubbel E Acteerservice

Vertel het me en ik zal het vergeten

Laat het me zien en ik zal het onthouden

Laat het me ervaren en ik zal het me eigen maken

Confucius

Voorwoord

De inzet van acteurs is al jaren een onmisbaar leermiddel gebleken bij trainingen op allerlei gebied. Bijvoorbeeld trainingen conflicthantering, omgaan met agressie, slecht nieuws gesprekken, traumaverwerking, assessments, competentie management e.d. Inzetten van professionele acteurs biedt de mogelijkheid problemen in de interactie tussen mensen inzichtelijk te maken en te oefenen. Met behulp van acteurs is het mogelijk vrijwel levensechte leersituaties te creëren, die zodanig vereenvoudigd en voorgestructureerd zijn dat ze, met begeleiding van een trainer cursisten in staat stellen te leren door doen.

Het is echter niet zo, dat iedere acteur met een gedegen theateropleiding zomaar in staat is als rollenspeler in een training te functioneren. Daar zijn kennis, specifieke rollenspeltechnieken en competenties voor nodig die opgeleide acteurs niet noodzakelijkerwijs hebben, maar een aantal van hen wel kan ontwikkelen.

Dubbel E Acteerservice- een acteursbureau met veel kennis en ervaring op dit gebied- is hiermee aan de slag gegaan en ontwikkelde de voorliggende Basisopleiding Trainingsacteur. Tijdens deze opleiding kunnen acteurs bovengenoemde kennis en rollenspeltechnieken op doen en de nodige competenties (verder) ontwikkelen.

De cursus heeft een looptijd van 6 maanden.

De cursusbijeenkomsten worden in principe gepland op een zelfde dag in de week.

De lessen worden voornamelijk één keer in de 14 dagen gegeven. De totale opleiding bestaat uit 12 lesdagen en een individueel eindgesprek.

Daarnaast moet er rekening worden gehouden met intervisiebijeenkomsten, eventuele stages en zelfstudie-uren dwz uren waarin cursisten zonder directe begeleiding opdrachten uitvoeren.

De opleiding is opgezet voor mensen met een erkende theateropleiding.

De opleiding wordt afgesloten met een individueel eindgesprek , waarna een certificaat wordt uitgereikt.

De opleiding is geregistreerd bij de Stichting Post Hoger Beroepsonderwijs Nederland.

De SPHBO is een landelijke dienstverlenende organisatie op het gebied van Post-HBO-opleidingen. Doel van deze organisatie is door middel van kwalitatieve toetsing onderscheid aan te brengen in het uitgebreide aanbod aan Post-HBO-opleidingen in Nederland. De door de SPHBO getoetste opleidingen krijgen het predicaat Registeropleiding. Het is een beschermd predicaat, dat alleen door de SPHBO kan worden verleend (www.c pion.nl).

Deze studiegids is bedoeld om cursisten, potentiële cursisten en andere belangstellenden te informeren over uitgangspunten, opzet en organisatie van de cursus.

Voor vragen, meer informatie en opgave voor de opleiding kunt u contact opnemen met het kantoor van Dubbel E Acteerservice op werkdagen van 9.00-17.00 uur.
Telefoon: 020-4884917.

In deze studiegids is de mannelijke persoonsaanduiding gebruikt. Dit is uiteraard slechts om redenen van leesbaarheid. Met nadruk zij hier vermeld dat ook vrouwen tot onze doelgroep behoren.

Organisatie

Selectie

De selectie van acteurs, die de cursus kunnen gaan volgen is in handen van Dubbel E Acteerservice. Alleen acteurs die voldoen aan de vooraf gestelde toelatingseis kunnen deelnemen aan de opleiding.

Dubbel E streeft naar een evenwichtige samenstelling van de lesgroep (leeftijd, aantal mannen en vrouwen etc) en daarnaast zal deelname vooral bepaald worden door volgorde van inschrijving.

Uitvoering

De organisatie van de uitvoering van de cursus berust bij Dubbel E Acteerservice. Zij draagt zorg voor lesmateriaal, docenten, roosters, ruimten, cursistenadministratie en wat dies meer zij.

Het secretariaat van de opleiding is gevestigd :
Willem Beukelsstraat 32
1097 CT Amsterdam
Telefoon: 020-4884917

De opleiding wordt grotendeels uitgevoerd door Miranda Dros. Daarnaast worden bepaalde onderwerpen verzorgd door gastdocenten (trainers uit het bedrijfsleven en senioracteurs).

De cursusbijeenkomsten zullen plaats vinden in Amsterdam.

Looptijd

De looptijd van de totale cursus is 6 maanden. De cursusbijeenkomsten worden in principe gepland op maandagen, eenmaal in de veertien dagen. Er zijn in totaal 12 cursusdagen en op de dertiende dag zullen individuele eindgesprekken gehouden worden.

Aanwezigheid

Gezien het (relatief) gering aantal opleidingsdagen is aanwezigheid op alle dagen van groot belang.

Aanwezigheid is een van de criteria waarop de cursist aan het einde van de cursus beoordeeld wordt.

Groepsgrootte

In principe wordt gewerkt met groepen tussen de 10 en 12 deelnemers. Deze groepsgrootte geeft de mogelijkheid voor zowel individuele begeleiding als voor groepswork in kleinere of grotere groepjes.

Getuigschrift

Zij die aan alle voorwaarden voldaan hebben (zie Toetsing), ontvangen een certificaat.

Uitgangspunten en doelstellingen

Om te komen tot een verantwoording van gemaakte keuzes in opzet en uitvoering van de Basisopleiding Trainingsacteur wordt de lezer als het ware meegenomen in het traject dat de acteur in opleiding doorloopt. Van daaruit wordt duidelijk gemaakt wat de consequenties zijn voor de inrichting van de cursus en welke doelstellingen dientengevolge behaald moeten worden.

Zoals vermeld is de cursus bedoeld voor acteurs die een erkende theateropleiding afgerond hebben.

Belangrijk zijn kwaliteiten als : inlevingsvermogen, snel schakelen, van kleur veranderen, improvisatievermogen en fantasie.

Daarnaast worden nog een aantal andere technieken en competenties gevraagd en wel vooraf, tijdens en na de training. De opleiding Trainingsacteur schoolt cursisten bij in die technieken en competenties.

Vooraf

Voordat een acteur ingezet kan worden in een training moet hij enige kennis hebben van het trainen zelf. Trainen is een vak op zich en minimaal inzicht in opzet, uitvoering en evaluatie van trainingen is belangrijk om als acteur mee te kunnen werken aan het behalen van de doelen van de training. Tevens is het van belang, dat de acteur in staat is in een kort voorgesprek met de trainer te achterhalen wat de bedoeling van het betreffende deel van de training is teneinde een bepaalde casus in korte tijd speelbaar te maken. De acteur moet weten waar de groep zich in het trainingstraject bevindt, hoe men met elkaar omgaat, wat eventueel problemen zijn e.d. Daarom is het van groot belang dat de acteur competenties bezit om in een kort gesprek en met weinig voorbereidingsmateriaal het juiste vraaggesprek te voeren om van de trainer zoveel mogelijke essentiële zaken te weten te komen en tevens de trainer duidelijk te maken wat hij te bieden heeft en wat niet. Daarnaast moet de acteur in staat zijn om de trainer te adviseren in het gebruiken van de meest effectieve werkvormen om de doelstelling van de training zo goed mogelijk te behalen.

Dit leidt tot de volgende algemene doelstellingen:

- ❖ De cursist heeft algemene kennis en vaardigheden in de didactiek van de training.

- ❖ De cursist kan in een kort gesprek essentialia waarvoor hij ingezet wordt achterhalen met behulp van basale gesprekstechnieken (Actief luisteren, samenvatten, doorvragen, parafraseren, etc).
- ❖ De cursist kan in korte tijd een casus speelbaar maken.
- ❖ De cursist kent en beheerst de verschillende werkvormen die er zijn en kan de trainer daarin adviseren.
- ❖ De cursist kent zijn eigen verantwoordelijkheid in opzet en uitvoering van het spel in de training (D.w.z. hij moet de training niet overnemen en dienstverlenend blijven terwijl hij wel zijn eigen spel neerzet en adviseert over de meest effectieve inzet).

Competenties:

Klantgerichtheid

Probleemanalyse

Organiseren van eigen werk

Samenwerken

Mondelinge communicatie

Luisteren

Tijdens

Tijdens het spel is de acteur zich ervan bewust dat zijn spel middel is en geen doel. Hij stelt zich dienstverlenend op.

Hij weet zijn wijze van spelen af te stemmen op de leerwensen en leerdoelen van de training en de individuele cursist. Daarbij beheerst hij de technieken van het volgend en sturend spelen. Het is een vereiste dat een acteur in een trainingssituatie snel kan schakelen, impulsen kan geven als de trainee vast loopt, de leerdoelen bewust kan oproepen, kansen creëert en de juiste uitdaging en tegenspel biedt.

Het gaat in het spel niet om hem, noch om applaus. De kern is dat de acteur geloofwaardig speelt en een optimale leersituatie weet te creëren waardoor de trainees inzicht krijgen in de effecten van hun gedrag en nieuwe vaardigheden en gedrag veilig kunnen uitproberen.

De trainingsacteur roept vaak emotionele reacties op zoals angst, verdriet, pijn en het is dan ook zaak dat hij zowel met zijn eigen emoties als met die van de trainee goed kan omgaan, zijn eigen grenzen kent en bewaakt en middels zijn spel naar een hanteerbare situatie leidt. Goed omgaan met zijn emoties wil tevens zeggen, dat hij zijn eigen gevoel als mens en als rolfiguur weet te scheiden. Een acteur die deze

kunst verstaat heeft veel macht in de spelsituatie. Het is een absolute vereiste dat de acteur zich bewust is van deze macht en deze op een integere manier inzet.

Cursisten worden opgeleid voor rollenspelen in verschillende trainingen. Er wordt expliciet aandacht besteed aan rollenspelen in:

Klantgericht handelen

Functioneringsgesprekken en beoordelingsgesprekken

Conflicthantering

Omgaan met agressie

Slecht nieuws gesprekken

Leiding geven.

Competentietrainingen

Per training wordt gekeken naar de diverse verschillende eisen die daarin gesteld worden aan de acteur. Welke bagage heeft de acteur nodig om effectief in een specifieke training ingezet te worden? En hoe komt de acteur aan die kennis?

Dit leidt tot de volgende algemene doelstellingen:

- ❖ De cursist is zich ervan bewust dat hij in trainingen wordt ingezet als middel.
- ❖ De cursist stelt zich in de training dienstverlenend op.
- ❖ De cursist is in staat te schakelen, dwz hij kan tijdens het spel opnieuw inzetten als reacties van trainees daarom vragen.
- ❖ De cursist kan volgend spelen (interactief, hij stemt zijn gedrag af op hetgeen de trainee bij hem oproept)
- ❖ De cursist kan sturend spelen (hij weet gedrag, leerdoelen op te roepen bij de trainee)
- ❖ De cursist weet voldoende ruimte en kansen te bieden in het spel zodat de trainee een optimale kans krijgt inzicht te krijgen in zijn gedrag en nieuwe vaardigheden uit te proberen.
- ❖ De cursist is in staat zijn eigen gevoel te scheiden van het gevoel van zijn rolpersonage.
- ❖ De cursist is zich bewust van de macht die hij heeft in de spelsituatie en kan deze integer inzetten.
- ❖ De cursist kent de verschillende accenten die in verschillende trainingen gelegd worden.
- ❖ De acteur kent de organisatie waarvoor hij gaat werken en is op de hoogte van de noodzakelijkste kennis van die organisatie om geloofwaardige tegenspeler te kunnen zijn voor de trainees.

Competenties:

Sensitiviteit

Flexibel gedrag

Integriteit

Impact

Kwaliteitsgerichtheid

Omgevingsbewustzijn

Na

Als het spel in de training afgelopen is wordt er nabesproken. Zo'n nabespreking vindt plaats onder leiding van de trainer en in aanwezigheid van de trainees en de acteur. Hierbij speelt de acteur een belangrijke rol. Hij kan als rolpersonage een belangrijke bijdrage leveren aan het leereffect van de trainees omdat hij na het spel precies kan uitleggen wat er gebeurde: welk gedrag wat opriep, wat het personage boos maakte, hielp etc.

Behalve als rolpersonage kan hij in de nabespreking ook buiten de rol reageren. De acteur kan op deze manier praten over het rolpersonage en de feedback verder nuanceren en duidelijk maken.

Het is belangrijk dat de acteur zich houdt aan de feedbackregels en daarnaast het onderscheid weet tussen zijn eigen feedback en de feedback van de trainer.

Tot slot is het zinvol als na afloop van de training een gesprek plaatsvindt tussen trainer en acteur waarin feedback gegeven wordt opdat het maximum aan leereffect gemobiliseerd wordt.

Dit leidt tot de volgende algemene doelstellingen:

- ❖ De cursist kan na afloop van het spel in de training een bijdrage leveren aan de nabespreking zowel in de rol als buiten de rol.
- ❖ De cursist kan onderscheid maken tussen de feedback die hij als acteur moet geven en de feedback die de trainer geeft.
- ❖ De cursist kan in een nabespreking met de trainer zowel volgens de spelregels feedback ontvangen als feedback geven.

Competenties:

Oordeelsvorming

Visie

Omgevingsbewustzijn

Inhoud en opzet

Visie op opleiden

De opleiding tot trainingsacteur is een cursus die gevolgd kan worden na het afronden van een erkende theateropleiding. Het gaat in de cursus om kennis, specifieke rollenspeltechnieken en competenties te ontwikkelen die van belang zijn voor de functie van trainingsacteur. Leren door doen is daarbij het motto van deze cursus. Aangezien cursisten verschillende achtergrond en ervaringen kunnen hebben is de benadering van cursisten zo individueel mogelijk. Dit neemt niet weg, dat bepaalde opdrachten in teamverband uitgevoerd zullen worden, aangezien de cursus ook samenwerkingsdoelen kent.

Didactiek

De didactiek van de cursus is congruent met bovenstaande visie: je leert in de cursus zoals jij later aan trainees moet gaan leren namelijk door te doen. Leren door doen betekent dat de cursisten van meet af aan in (probleem) situaties gebracht worden waar zij in hun nieuwe beroepspraktijk -als acteurs in trainingen- mee te maken kunnen krijgen. Zij leren het vak door in aanvankelijk eenvoudige en gaandeweg steeds gecompliceerdere casuïstiek te leren door te doen. Op de ervaringen die zo opgedaan worden wordt gereflecteerd en relevante theorie komt aan de orde. Dan wordt dit alles toegepast in een nieuwe situatie etc (de leerstijlcyclus van Kolb wordt gevolgd). De docent heeft in dit proces de rol van begeleider/coach in het individuele leerproces.

Intervisie

Tijdens de opleiding worden kleine groepen gevormd (3 tot 4 personen). De bedoeling is dat deze groepjes vier keer bij elkaar komen tijdens de opleiding om de in de les geleerde technieken extra te oefenen. De knelpunten die tijdens deze intervisie boven komen kunnen later tijdens de lessen weer ingebracht worden.

Stages

Indien mogelijk wordt de cursisten de kans geboden in een echte trainingssituatie met een ervaren acteur mee te lopen en/of zelf als acteur deel te nemen aan een training. Hier kan Dubbel E echter geen garanties voor bieden omdat een en ander afhankelijk is van de toestemming en mogelijkheden van diverse opdrachtgevers.

Inhoud

De ordening van de cursus is zo gekozen dat de cursist in aanraking komt met de belangrijkste aspecten van het vak trainingsacteur, waarbij de moeilijkheidsgraad en complexiteit toeneemt. Daarnaast zal er expliciet aandacht worden besteed aan de diverse verschillende trainingen die er bestaan.

Dit leidt tot de volgende blokken:

Blok 1 / De basisvaardigheden van de trainingsacteur

Onderwerpen:

- ❖ Volgend spel
- ❖ (interactief spel, feedback tijdens spel, kansen en ruimte bieden)
- ❖ Feedback geven
  - De regels van feedback geven
  - Feedback in de rol/uit de rol
- ❖ De voorbereiding van een training
- ❖ Didactiek van een training
- ❖ Eigen voorbereiding
- ❖ De voorbespreking met de trainer
- ❖ Werken met groepen
- ❖ Introductie van de acteur in een groep
- ❖ Omgaan met weerstand
- ❖ Klantgericht handelen
- ❖ Werken met eenvoudige casuïstiek

Trainingen waaraan aandacht wordt besteed:

Klantgericht handelen

Functionering- en beoordelingsgesprekken

Leidinggeven

Blok 2 / Werkvormen en omgaan met emoties

Onderwerpen:

- ❖ Werkvormen
- ❖ Inspringspel, carrousel, regiemodel, groepsoefening, demonstratiemodel en andere tempoversnellers
- ❖ Omgaan met emoties
- ❖ Reguleren en doseren van emoties in het spel
- ❖ Omgaan met emoties van de cursist
- ❖ Omgaan met eigen emoties

- ❖ Emoties, spelregels en veiligheid
- ❖ Werken met casuïstiek uit de praktijk van de cursisten

Uitvragen van situatie ter plekke en het omzetten naar een werkbaar rollenspel

Trainingen:

Slecht nieuws gesprekken

Conflicthantering

Omgaan met agressie

Persoonlijke effectiviteit

Blok 3 / Sturend spelen

Onderwerpen:

- ❖ Sturend spel
- ❖ Leerdoelen expliciet oproepen
- ❖ Creëren omgevingsbewustzijn
- ❖ Het belang van het bijhouden van economische, sociale en vakinhoudelijke ontwikkelingen.
- ❖ Organisatiekennis voor acteurs
- ❖ Integratieoefeningen van al het geleerde
- ❖ Eindtoets en eindgesprek

Trainingen:

Persoonlijke effectiviteit

Omgaan met traumatische ervaringen

Competentietrainingen

Toetsing en beoordeling

Toetsing

Cursisten worden uiteindelijk beoordeeld op drie onderdelen:

Aanwezigheid, eindtoets en verslagen .

Tijdens een individueel eindgesprek met de hoofddocent worden deze zaken besproken.

Aanwezigheid

Cursisten dienen in principe altijd aanwezig zijn.

Eindtoets

De cursist speelt aan het einde van de opleiding een rollenspel en wordt daarop beoordeeld aan de hand van tevoren vastgestelde criteria.

Verslag

Het eindverslag dient met een voldoende beoordeeld te zijn

De intervisieverslagen dienen met een voldoende beoordeeld te zijn.

Certificaat

Zij die voldaan hebben aan de eisen gesteld aan:

- ❖ Aanwezigheid
- ❖ Eindtoets
- ❖ Eindverslagen

Ontvangen een CPION certificaat uitgereikt door Dubbel E Acteerservice.

Opleidingsdagen

12 lesdagen die plaats vinden op de maandagen (1 dag in de veertien dagen)

Er starten twee opleidingen per jaar: in januari en in oktober.

Alle lesdagen van 9.30 tot 17.00

De opleiding wordt afgesloten met een individueel eindgesprek.

De exacte data kunnen opgevraagd worden bij Dubbel E via de mail:
opleiding@acteerservice.nl

Kosten

€2300

Betaling: ineens of ook mogelijk in twee of vier termijnen .

Het bedrag voor de opleiding dient voor aanvang van de opleiding te zijn voldaan (of bij betaling in termijnen tenminste de eerste termijn).

Opzegging is mogelijk met inachtneming van een annuleringstermijn van een maand voor de startdatum van de opleiding.

Na het verstrijken van de annuleringstermijn is het volledige bedrag verschuldigd.

Ook bij annulering tijdens de opleiding.

Scholingsuitgaven zijn onder voorwaarden aftrekbaar. Zie hier voor de website van de belastingdienst (www.belastingdienst.nl)

Deelnemen aan de opleiding

Via bijgevoegd deelnameformulier. Zodra het formulier ondertekend retour is ontvangen op ons kantoor is uw inschrijving geldig.

Bij onvoldoende deelname houden wij ons het recht voor de opleiding te annuleren.

Reacties oud-cursisten

- ❖ De opleiding is erg leuk en spannend. Trainingsacteren is een vak en het is naar mijn mening niet iets wat je zomaar doet. Toen ik er aan begon had ik

geen idee dat er zoveel bij komt kijken en je heel veel kan leren. Dus voor mij is de opleiding geweldig en zeer belangrijk geweest.

- ❖ De opleiding heb ik ervaren als heel praktijkgericht, met veel informatie en oefenen waardoor je meteen kon ervaren wat het vak inhield. De oefeningen waren zeer divers, alles kwam aan bod.
- ❖ Van actrice in een stuk naar actrice in een leersituatie. In de opleiding leerde ik mijn focus ergens anders op te leggen terwijl mijn spelplezier behouden bleef. Ik leerde ook de taal van de trainers te begrijpen en kon zo na de opleiding zonder angst meteen de praktijk in.
- ❖ Het meeste wat ik in de "Opleiding Trainingsacteur" heb geleerd ging niet zo zeer over het spelen zelf. Een rol geloofwaardig genoeg spelen bleek niet zo moeilijk. Gelukkig maar, want ik had heel veel aandacht nodig voor alle andere dingen waar ik tijdens het rollenspel mee bezig moet zijn. Zoals de acties en reacties van de spelpartner registreren en ze onthouden voor de feedback. Ook het sturen van het spel zodat verschillende aspecten van de training aan bod komen is niet gemakkelijk.
- ❖ De opleiding heeft voor mij als "raamwerk" gediend. Ik heb een helder idee gekregen waar het vak trainingsacteur om draait; zeker doordat alle soorten trainingen en mogelijke spelvormen de revue passeren. Het werken vanuit de visie van Dubbel E omtrent het aanbieden van leeransen en de wijze van vormgeven van feedback heb ik als heel steunegend ervaren. De samenhang in de ervaringen die we hebben opgedaan in deze training lijkt me in de praktijk moeilijk te vergaren.
- ❖ Heb ontzettend veel geleerd en zal met veel meer zekerheid en vertrouwen een sollicitatieprocedure ingaan.
- ❖ Een zeer positieve en enerverende opleiding waar ik veel in heb geleerd. Heb ook veel geleerd over mezelf (hoe communiceer ik, wat is mijn gedrag) en ik kan nu beter naar anderen kijken.
- ❖ Zeer leerzame opleiding met goede gastdocenten en ik ben ook zeer te spreken over Miranda Dros als opleider. Vanuit haar ervaring als bedrijfsactrice en trainer sociale vaardigheden weet zij goed weer te geven

welke vaardigheden, aandachtspunten en (ethische) omgangsvormen in dit vakgebied belangrijk zijn.

- ❖ De opleiding geeft een goed beeld van het vak. Ook de diverse gastdocenten gaven ieder hun eigen visie op de beroepspraktijk. Heel leerzaam!
- ❖ Ik heb de opleiding met waanzinnig veel plezier gevolgd. Iedere keer was opnieuw inspirerend en uitdagend!